

Ex/Sans/PG/4.3F/95/2018

MASTER OF ARTS EXAMINATION, 2018

(2nd Year, 4th Semester)

SANSKRIT

Course : XVIII / F

[Inferential Relation (C)]

Full Marks : 30

Time : Two Hours

The figures in the margin indicate full marks.

सर्वेषामुत्तरं संस्कृतभाषां देवनागरीलिपिं चाश्रित्य प्रदेयम्।

१। अधोलिखितेषु प्रश्नद्वयं जगदीशग्रन्थदिशा समाधेयम्। 10×2=20

(क) 'प्रतियोग्यसमानाधिकरणयत्समानाधिकरण.....' इत्यादि सिद्धान्तलक्षणे प्रतियोग्यसमानाधिकरण इति दलस्य सार्थक्यं प्रदर्शयताम्।

(ख) 'इदं वाच्यं ज्ञेयत्वात्' इति केवलान्वयिसाध्यक-ज्ञेयत्वहेतुस्थले उक्तसिद्धान्तलक्षणस्य समन्वयस्तथा क्रियतां यथा व्याप्तिपञ्चक-दोषपरिहारो भवेत्।

(ग) 'पर्वतो वह्निमान् धूमात्'-स्थले पर्वते महानसीयवहन्यभावस्य सत्त्वात् तत् प्रतियोगितावच्छेदकं साध्यतावच्छेदकं वह्नित्वं भवति तथा सति अव्याप्तिशङ्का निराक्रियताम्।

२। अधोलिखितेषु चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः — 2½×4=10

(क) दण्ड्यादौ साध्ये परम्परासंबद्धं दण्डत्वादिकमेव साध्यतावच्छेदकम् अतो न अव्याप्तिरिति दीधिति-ग्रन्थो व्याख्यायताम्?

[Turn over]

[2]

- (ख) व्याप्तेः साध्यसामानाधिकरण्येन विभिन्नतया धूमसामान्ये वह्निसामान्यस्य एकैकव्याप्तिरिति व्यवहारो यथा संगच्छते तदुच्यताम्।
- (ग) मूलस्थ-‘प्रतियोग्यसामानाधिकरण्यत्समानाधिकरण.....’
—इत्यादौ प्रतियोग्यसामानाधिकरण्यं च प्रतियोगितावच्छेदका-
वच्छिन्नासामानाधिकरण्यमिति दीधितिः — एतादृशार्थकरणं
किमर्थं तन्निरूप्यताम्?
- (घ) अयं प्रमेयवत्वान् धूमादित्यत्र साध्यतावच्छेदक-प्रमेयभिन्नस्य
(प्रमेयेतरस्य) अप्रसिद्ध्या अव्याप्तिर्निराक्रियताम्?
- (ङ) व्याप्तिज्ञानस्य वह्न्याद्यनुमापकत्वं समासतो वर्ण्यताम्।
-